

EUROMONITOR

RAPORT TRIMESTRIAL DE MONITORIZARE A PROGRESULUI ÎN
IMPLEMENTAREA PLANULUI DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ-
REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA IANUARIE-MARTIE 2014

Autori:

Igor Boțan
Polina Panainte
Denis Cenușa
Iurie Morcotylo
Adrian Lupușor

Chișinău, mai 2014

Notă: Autorii au realizat acest raport cu bună-credință și bune intenții. Numai autorii sunt responsabili de afirmațiile și concluziile exprimate, care nu sunt în mod necesar împărtășite de Fundația Soros-Moldova, Guvernul Republicii Moldova sau alte instituții menționate în raport.

CUPRINS

Introducere	3
■ Reforma Justiției.....	4
■ Combaterea corupției	5
■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului.....	7
■ Soluționarea conflictului transnistrean.....	8
■ Creșterea bunăstării populației.....	10
■ Politici macroeconomice și macrofinanciare	11
■ Economia de piață funcțională.....	12
■ Dezvoltarea rurală și regională.....	12
■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă	13
■ Relații comerciale	14
■ Serviciul vamal.....	16
■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate).....	17
■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate).....	18
■ Aspecte sanitare și fitosanitare	18
■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților	19
■ Serviciile.....	20
■ Circulația capitalului și a plăților curente.....	21
■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale	21
■ Impozitarea	22
■ Politica concurențială	23
■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială	23
■ Achiziții publice.....	24
■ Statistica	25
■ Controlul financiar și aspectele aferente	26
■ Politica industrială	26
■ Transport	27
■ Societatea Informațională	28
■ Sănătatea publică	30

Introducere

Raport trimestrial de monitorizare a progresului în implementarea PAUEM în perioada ianuarie-martie 2014 este elaborat în cadrul proiectului comun "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului estic în anul 2013" finanțat de Fundația Soros-Moldova. Acesta este cel de-al 31-lea Euromonitor elaborat începând cu anul 2005 în vederea monitorizării progreselor autorităților în îndeplinirea angajamentelor asumate în relație cu Uniunea Europeană.

Euromonitorul este un produs elaborat trimestrial în scopul informării și stimulării participării active a publicului în dezbaterile legate de procesul de integrare europeană. Raportul este fundamentat pe evaluarea progresului înregistrat de autorități, problemele și oportunitățile procesului de integrare la toate nivelele de politici prioritare. Monitorizarea progresului este bazată pe o metodologie special elaborată, iar rezultatele acesteia sunt prezentate publicului larg într-o manieră accesibilă și atractivă.

Raportul trimestrial este structurat pe **28 de domenii**, în cadrul carora sunt prezentate evoluțiile perioadei monitorizate, este evaluat impactul acțiunilor întreprinse și identificate probleme majore. Raportul este disponibil pe paginile web a organizațiilor partere www.e-democracy.md și www.expert-grup.org. De asemenea, a fost creată pagina separată - www.euromonitor.md, care este concepută ca un instrument de vizualizare intuitivă și prietenoasă a dinamicii progresului în procesul de integrare europeană a Moldovei. Pagina www.euromonitor.md prezintă o evaluare a situației inițiale (2005), a progreselor anuale și a progresului trimestrial realizat la nivelul fiecărei acțiuni/reforme în parte, domeniului de politici și la nivel global. Prezentarea situației inițiale (din 2005) și a celei curente (2012) se face în baza concluziilor raportului de evaluare a progresului pentru anii 2005-2012 și este axat pe domeniile incluse în raport. Progresul trimestrial pentru anul 2014 este, de asemenea, evaluat în baza domeniilor incluse în raport.

■ Reforma Justiției

Evoluții trimestriale majore

- Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ) este în proces de implementare. Ministerul Justiției (MJ), deținând un rol esențial în coordonarea și monitorizarea acestui proces, comunică, pe web site-ul său oficial, despre acțiunile întreprinse și asistența externă obținută. Este de remarcat dezvoltarea E-justiției, domeniu important de intervenție a SRSJ, prin asigurarea utilizării sistemului de repartizare aleatorie a dosarelor (PIGD) și înregistrării audio a ședințelor de judecată. În acest context, este de apreciat suportul SUA în dotarea instanțelor judecătorești naționale cu echipament IT (200 computere, 200 imprimante și 30 scannere, valoarea donației constituind 327 254 USD).¹ USAID a oferit sisteme de înregistrare audio pentru toate instanțele, instalând și versiunea 4 a sistemului PIGD.
- MJ a dat publicității Raportul anual (2013) privind gradul de implementare a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016.² Potrivit Raportului, din cele 258 de acțiuni scadente la data de 31.12.2013: 154 (ce reprezintă 60 % din totalul de acțiuni) sînt realizate; 79 (30 %) sînt realizate parțial, 19 (8 %) sînt nerealizate; 6 (2 %) au fost calificate ca acțiuni desuete. Pentru comparație, din cele 157 de acțiuni scadente la data de 31.12.2012³: 87 (56 %) au fost realizate; 49 (31 %) au fost realizate parțial; 21 (13 %) nu au fost realizate. Comparînd gradul de implementare a SRSJ în anul 2013 cu cel din 2012, se constată o dinamică pozitivă.
- Pornind de la constatările Raportului, o realizare importantă a constituit adoptarea Legii nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale. În condițiile dispozițiilor finale și tranzitorii, legea a intrat în vigoare în cazul angajaților Centrului Național Anticorupție (CNA) și al competențelor Serviciului de Informații și Securitate (SIS) de la data publicării (14.02.2014). În cazul angajaților altor entități publice (inclusiv al personalului instanțelor judecătorești și organelor procuraturii), legea urmează să intre în vigoare după 6 luni de la data publicării. În termen de 10 zile de la publicare, autoritățile publice urmau să informeze, contra semnătură, angajații despre eventualitatea aplicării testelor de integritate profesională, CNA fiind obligat să verifice acest fapt. Totodată, CNA verifică modul de ținere a registrelor de evidență a cadourilor și de denunțare a influențelor necorespunzătoare, acordînd deținătorilor, în caz de necesitate, suport metodologic. Potrivit informațiilor furnizate de către CNA⁴, în vederea punerii în executare a acestor dispoziții, au fost expediate circa 1030 scrisori entităților publice, care urmau pînă la 20.04.2014 să ofere informațiile solicitate.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Deși se constată o dinamică pozitivă în procesul de implementare a SRSJ, progresul nu este unul esențial.
- În anii 2012 și 2013, acțiunile au vizat preponderent crearea bazei normative, restructurări instituționale și organizaționale, majorarea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de activitate ale personalului. Evident, în atare condiții, impactul acțiunilor întreprinse va fi asigurat doar dacă cadrul normativ adoptat va fi pus în aplicare, iar neaplicarea acestuia va fi urmărită și sancționată.

¹ <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=4&id=1701>

² <http://www.justice.gov.md/tabview.php?l=ro&idc=489>

³ http://www.justice.gov.md/public/files/file/raport/RAPORT_implementare_partea_analiticapentru2012.pdf - Raportul anual (2012) privind gradul de implementare a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016.

⁴ <http://www.cna.md/ro/sna-activitati/prima-sedinta-grupului-monitorizare-implementarea-sna-pe-anii-2011-2015>

- Convingerea publică că legile se implementează poate fi formată doar prin informarea publicului despre cele realizate. Astfel, CNA și SIS, către intrarea în vigoare plenară a Legii nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale, fără a aduce atingere caracterului personal al informațiilor, ar trebui să comunice publicului despre aplicarea angajaților CNA ale testelor (numărul de testări desfășurate, rezultatul acestora, sancțiunile aplicate în cazul rezultatelor negative, problemele (inclusiv la nivelul normelor de drept) identificate în procesul de organizare și desfășurare a testelor).
- Cu certitudine, sistemul E-justiție poate diminua/exclude factorul uman din procesul de gestionare a dosarelor, sporind transparența și eficiența judiciarului. Însă, acest obiectiv va rămâne nerealizat fără un mecanism eficient de verificare a respectării procedurilor de gestionare a dosarelor și fără sancționarea abaterilor în procesul de înregistrare audio a ședințelor de judecată.

Principalele probleme depistate

- În contextul SRSJ, rămân restante un șir de activități importante, cum ar fi: reformarea organelor procuraturii; uniformizarea codurilor de etică; consolidarea capacităților organelor responsabile de sancționarea abaterilor disciplinare; implementarea mecanismelor interne de avertizare etc. Parlamentul ar trebui să susțină aceste priorități prin examinarea și adoptarea respectivelor proiecte de legi primare. În mod special, ne referim la proiectul de Lege cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.
- Totodată, Guvernul ar trebui să-și consolideze eforturile în asigurarea executării legilor adoptate. Astfel, testarea la poligraf a judecătorilor și procurorilor, care urmează a fi aplicată cel târziu din 01.01.2015, ar putea să rămână nerealizată. Guvernul nu a adoptat cadrul normativ subordonat Legii nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) și nu a înființat Comisia de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului.
- Rolul organelor de autoadministrare în procesul de reformare a justiției rămâne redus. Cu referire la Consiliul Superior al Magistraturii, acesta va reuși să devină promotor veritabil al reformei, dacă va asigura sancționarea abaterilor de la lege, inclusiv în cazurile neaplicării PIGD sau neînregistrării audio a ședințelor de judecată.

■ Combaterea corupției

Evoluții trimestriale majore

- CNA, pornind de la atribuțiile deținute, și-a desfășurat activitatea în prevenirea și combaterea corupției. Totodată, CNA, găzduind instituțional Secretariatul Grupului de monitorizare a Strategiei naționale anticorupție (SNA), a dat publicității Raportul național „Progrese și perspective în reprimarea corupției (anul 2013)”.⁵ Raportul reprezintă un document de analiză a informațiilor relevante modului și nivelului de realizare a Planului de acțiuni pe anii 2012-2013. Planul include 12 priorități, sistematizate în 4 componente, detaliate în 63 acțiuni concrete (34 acțiuni cu termen inclus în anul 2012; 6 - în anul 2013; 23 anuale/permanente). Potrivit Raportului, din cele 63 de acțiuni: 56 (89 %) au fost realizate; 2 (3 %) sînt în derulare; 5 (8 %) nu au fost executate. Din 56 acțiuni executate: 41 (73 %) au fost realizate în termen; 15 (27 %) au fost realizate cu întârzieri. În ce privește atingerea rezultatelor scontate, un progres considerabil se constată pentru 48 % din acțiuni.

⁵ http://www.cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/raport_national_2013.pdf

- Comisia Națională de Integritate (CNI) și-a desfășurat activitatea în limitele mandatului instituțional. Totodată, CNI a dat publicității Raportul de activitate pentru anul 2013.⁶ Potrivit Raportului, au fost recepționate 110 000 declarații cu privire la venituri și proprietate, precum și declarații de interese personale, din care 3 000 (3 %) au fost verificate. Au fost înregistrate 225 de materiale, din care 39 (17 %) au fost clasate la etapa efectuării controlului prealabil preponderent pe motivul efectului neretroactiv al legii sau lipsei de competență în examinarea problemelor invocate.

Impactul acțiunilor întreprinse

- În ce privește SNA, apreciind eforturile autorităților implementatoare, este de reținut ponderea impunătoare a acțiunilor (43 %), pentru care nu a putut să se constate decât un progres parțial și insuficient, rezultat determinat de deficiențe în implementarea sistemului de control intern și management al riscurilor, în implementarea mecanismului de declarare și control al averilor și intereselor, în controlul realizării hotărârilor Curții de Conturi. Totodată, eventualul impact este diminuat prin neadoptarea unor proiecte de legi importante, cum ar fi proiectul elaborat întru implementarea recomandărilor Grupului de State contra Corupției în partea ce ține de finanțarea partidelor politice.
- În ce privește CNI, este de apreciat inițierea mai multor dosare de control (120) care vizează persoane cu funcții de demnitate publică (19 judecători, 13 deputați, 12 procurori, 7 miniștri și vice-miniștri, 17 primari și viceprimari etc.). Totuși, este de reținut ponderea esențială a dosarelor de control clasate (46 (62 %) din 74 dosare finalizate).
- Este de apreciat efortul CNI în urmărirea încălcărilor. În anul 2013 au fost întocmite 362 procese-verbale contravenționale, transmise ulterior instanțelor de judecată pentru examinare. Instanțele judecătorești au examinat 273 procese-verbale contravenționale, dintre care în privința a 208 (76 %) cazuri au fost adoptate hotărâri privind sancționarea persoanelor care au încălcat termenii de declarare a veniturilor și proprietății, precum și a intereselor personale. În rezultatul examinării proceselor contravenționale în bugetul statului a fost încasată suma de circa 312 000 lei. Totuși, reiterăm randamentul infim (3 %) în verificarea declarațiilor, fapt care nu poate să nu diminueze potențialul impact al activității CNI.

Principalele probleme identificate

- Guvernul și Parlamentul nu numai întârzie în elaborarea și adoptarea actelor normative, dar și nu susține suficient procesul de elaborare și adoptare a documentelor de politici. Astfel, la moment, implementarea SNA nu este operațional asigurată, nefiind aprobat vreun plan de acțiuni care ar ghida procesul de implementare în perioada ulterioară anilor 2012-2013.
- Necesitățile CNI rămân ignorate, deși capacitățile instituționale reduse ale acesteia sunt notorii. Cu titlu de exemplu, proiectul de lege elaborat de către CNI și pus pe rolul Parlamentului în aprilie 2013 rămâne neglijat, deși acesta conține prevederi care ar putea înlătura deficiențele majore ale instituției.

⁶ http://www.cni.md/Upload/Raport_final_2013_ro.pdf

■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului

Evoluții trimestriale majore

- A fost aprobată de către Parlament legea cu privire la Avocatul poporului. Această urmează a fi promulgată de către Președinte. Noua versiune a legii, reexaminată de către Parlament la recomandarea Președintelui, păstrează majoritatea prevederilor proiectului anterior, dar au fost introduse și anumite îmbunătățiri. Chiar dacă a existat recomandarea societății civile și a Președintelui de a avea un singur Avocat al Poporului, noua lege prevede 2 avocați, unul dintre care să fie specializat pe drepturile copilului. De asemenea, deputații au respins propunerea Președintelui ca un Avocat al Poporului să nu dețină două mandate concomitant. Printre modificările pozitive se înscrie reducerea cerinței cu privire de vechimea în muncă a unui avocat al Poporului de cel puțin 20 de ani, la 10 ani; și prevederea ca avocatul poporului să nu fie numit direct, ci ales prin concurs public.
- Acțiunile prevăzute în Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) pe anii 2011-2014 au fost realizate în proporție de 86 la sută, restul, 48 de acțiuni, urmând să fie realizate în 2014. Printre cele mai importante măsuri întreprinse de Ministerul Justiției în anul 2013 se numără: elaborarea proiectului de Ghid metodologic privind desfășurarea procesului de monitorizare a PNADO 2011-2014 în cadrul autorităților publice locale; optimizarea mecanismului de monitorizare și evaluare a gradului de realizare a obiectivelor propuse în PNADO 2011-2014 atât la nivel central, cât și local; acordarea asistenței necesare autorităților publice centrale și locale la elaborarea unor rapoarte consolidate; îmbunătățirea mecanismului de estimare și planificare financiară în cadrul autorităților publice centrale și locale pentru asigurarea cu banii necesari la implementarea acțiunilor planificate.
- A fost adoptat Regulamentul cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului social “Plasament familial pentru adulți” (HG 75/03.02.2014). Astfel, a fost instituit un serviciu social specializat la nivel local pentru persoanele cu dizabilități cu vârsta de peste 18 ani, precum și persoanele ce au atins vârsta de pensionare și care se află în imposibilitatea de a locui cu familia biologică ori de sine stătător, din cauza nevoilor de îngrijire și suport special. Această hotărâre de Guvern va preveni instituționalizarea adulților cu dizabilități și a persoanelor vârstnice prin plasarea acestora în familiile asistenților familiari
- Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a demarat un amplu proces de reformă în domeniul protecției copilului, care își propune ca finalitate elaborarea și aprobarea Strategiei și Planului Național de acțiuni în domeniul protecției copilului și familiei. Proiectul Strategiei de protecție a copilului și familiei 2013-2020 reprezintă un document de politici care are drept scop dezvoltarea și eficientizarea sistemului de protecție a familiilor cu copii în situație de risc și copiilor aflați în situație de dificultate.
- În Planul național de armonizare a legislației în anul 2014 au fost incluse inițiative noi orientate spre asigurarea sănătății și securității muncii. Astfel, în anul 2014 se planifică aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscurile generate de agenții fizici (vibrații), și privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor. Aceste hotărâri ale Guvernului urmează să fie aprobate în trimestrul II și IV al acestui an.
- În conformitate cu textul Acordului de Asociere Moldova-UE, Guvernul și-a propus să modifice cadrul legal în domeniul securității informatice și protecția datelor cu caracter personal. Astfel, în 2014 urmează a fi modificată Legea cu privire la modificarea și completarea Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, și Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte

legislative (Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007 și Legea nr.20-XVI din 3 februarie 2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice).

Principalele probleme depistate

- În această perioadă Moldova a fost condamnată de 4 ori de către CEDO pe cauze de încălcare a principiului securității raporturilor juridice, tortură și tratament inuman, pe temeuri procedurale și lipsa unei diligențe în efectuarea urmăririi penale.
- Limitarea accesului mai multor televiziuni la rețelele operatorilor de cablu prin excluderea unor posturi TV din lista posturilor retransmise în mod obligatoriu pe teritoriul țării. La începutul anului 2014 canalele Accent TV, RTR Moldova și Jurnal TV au fost excluse din mai multe pachete ale operatorilor prin cablu. În acest context a fost limitat accesul cetățenilor Republicii Moldova la diferite puncte de vedere și a fost adus un prejudiciu libertății mass-media. Aceste cazuri urmează tendința îngrijorătoare de reducere a libertății presei și a pluralismului mass-media în Republica Moldova, așa cum s-a întâmplat în 2012, când a fost retrasă licența de emisie a canalului NIT.
- Accesul mass mediei la informații din prima sursă a fost limitat prin oferirea jurnaliștilor condiții necorespunzătoare în incinta clădirii renovate a Parlamentului. Jurnaliștilor nu le este permis accesul liber așa cum stipulează Regulamentul privind acreditarea reprezentanților mijloacelor de informare în masă pe lângă Parlament. În clădirea renovată a Parlamentului jurnaliștii pot vedea ce se întâmplă în sala de ședințe la ecranul unui televizor, fiind concentrați într-o încăpere cu spațiu redus.
- A fost în continuare amânată adoptarea legislației care să reglementeze transparența finanțării și proprietății mass-media, piața de publicitate și de-monopolizarea pieței mass-media. La fel nu s-au înregistrat progrese nici în sensul aprobării unei noi versiuni a legii presei și legea publicității, așa cum prevede Planul de Acțiuni al Guvernului. Chiar dacă au fost înregistrate mai multe inițiative de modificare a Codului Audiovizualului și care să răspundă la provocările domeniului media, nu există prea mari speranțe că aceste proiecte de lege vor fi adoptate în actuala legislatură, dat fiind faptul că există o disproporție între deschiderea declarativă a deputaților și acțiunile concrete de adoptare a acestor proiecte.

■ Soluționarea conflictului transnistrean

Subminarea măsurilor de consolidarea a încrederii

- Reglementarea transnistreană continuă să aibă la bază măsurile de “consolidare a încrederii” reciproce. Cu toate acestea, consolidarea încrederii a fost subminată prin acțiunile unilaterale ale autorităților transnistrene, îndreptate împotriva pacificatorilor moldoveni și a școlilor din regiune cu predare în limba română.
- Pentru remedierea situațiilor conflictuale a avut loc un șir de întreveneri a reprezentanților politici în reglementarea transnistreană de la Chișinău și Tiraspol, cu participarea partenerilor internaționali din formatul de negocieri „5+2” la care a fost abordat subiectul cu privire la situația școlilor cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană. O atenție deosebită a fost acordată presiunilor exercitate de structurile transnistrene asupra școlilor cu predare în grafia latină. Situația acestor școli a reprezentat un subiect presant pe agenda Ministerului Educației, care a convocat directorii celor opt instituții de învățământ din regiunea transnistreană. Presiunile la care au fost supuși elevii, părinții, cadrele didactice

și administrația școlilor, riscul blocării activității acestor instituții, au impus includerea problemei școlilor moldovenești pe agenda de discuții în cadrul formatelor existente de negocieri, inclusiv în cadrul Grupului sectorial de lucru pentru educație.

- Comisia Unificată de Control (CUC) a fost convocată într-un șir de ședințe pentru a discuta acțiunile ilegale ale structurilor de forță transnistrene în privința: militarilor Contingentului de pacificatori din partea Republicii Moldova în sectorul de Sud a Zonei de Securitate (localitatea Parcani); directorului liceului „Lucian Blaga” din Tiraspol, Ion Iovcev”; majorării semnificative a numărului reprezentanților structurilor de forță ale Tiraspolului, la posturile ilegale din localitatea cu regim sporit de securitate, or. Bender și desfășurarea acțiunilor ostile a acestora față de populația care traversa aceste posturi.

Negocierile în format „5+2”

În perioada 27-28 februarie 2014 la Viena, sub egida Președinției comune elvețiene și sârbe a OSCE s-au desfășurat negocieri în formatul „5+2” privind reglementarea conflictului transnistrean. Participanții la reuniune:

- au semnat decizia protocolară cu privire la unele aspecte ce țin de libertatea circulației populației. A fost apreciată pozitiv adoptarea de către autoritățile moldovenești a amendamentelor la legislație care au permis eliminarea amenzilor administrative, aplicate anterior locuitorilor din regiunea transnistreană care dețin pașapoarte străine.
- au exprimat disponibilitatea Chișinăului și Tiraspolului de a nu crea obstacole noi în calea liberei circulații a persoanelor și de a întreprinde eforturi în vederea reducerii barierelor existente.
- au fost reconfirmată necesitatea intensificării acțiunilor pentru soluționarea problemelor legate deschiderea circulației pe podul de la Gura-Bîcului, protecției mediului înconjurător, asigurării cu pensii și indemnizații sociale, demontării funicularului de transportare a materiei prime de lângă orașele Rîbnița și Rezina ș.a.
- au discutat modalitățile de îmbunătățire a interacțiunii în sfera economică, inclusiv prin eventuala creare a spațiului economic unic, în ceea ce privește standardele, cadrul normativ și politicile aplicate în domeniu.
- au dedicat o atenție specială problemelor cu care se confruntă școlile cu predare în grafia latină în regiunea transnistreană, partea moldovenească reiterînd necesitatea asigurării condițiilor adecvate pentru funcționarea normală a școlilor respective și abținerii de la acțiuni unilaterale ce ar putea influența negativ procesul de studii.
- au discutat aspecte ce țin de actele de studii pentru învățământul superior care sunt eliberate de către Tiraspol.

Impactul crizei ucrainene asupra procesului de negocieri în format „5+2”

Din motive neelucidate a fost anunțată amînată a doua rundă de negocieri, care urmau să aibă loc la 10-11 aprilie 2014, la Viena. Cauza probabilă a amînării ar putea fi legată de criza ucraineană. Negociatorii și garanții procesului de reglementarea transnistreană – Rusia și Ucraina, au intrat într-un conflict deschis după anexarea Crimeei, părți componente a Ucrainei, de către Federația Rusă, în martie 2014. Astfel, a fost, de fapt, subminată arhitectura securității postbelice europene, fiind încălcat unul dintre principiile de bază ale OSCE, sub egida căreia se desfășoară negocierile în format „5+2”. În acest sens, devine dificilă prognozarea de mai departe a activității în cadrul formatului invocat.

Vice-premierul pentru Reintegrare, Eugen Carpov, a făcut un șir de declarații privind formatul de negocieri “5+2”:

- Fundamentul pe care este construită reglementarea conflictului transnistrean este poziția statelor membre ale OSCE din care fac parte și Federația Rusă, și Ucraina, ca și mediatori în proces. Ultimii doi ani, reuniunile ministeriale ale miniștrilor de externe OSCE au adoptat declarații referitoare la situația din Republica Moldova și negocierile în formatul “5+2”. Toate statele membre au reconfirmat atât caracterul teritorial integru suveran al Republicii Moldova, cât și necesitatea elaborării unui statut juridic special pentru regiunea transnistreană ca parte componentă a Republicii Moldova, fapt care corespunde prevederilor constituționale care prevede un statut special pentru raioanele din estul Republicii Moldova. Cu toate acestea, formatul “5+2” nu aduce rezultat.
- prezența armatei străine pe teritoriul Republicii Moldova, în regiunea transnistreană, nu este un factor care să favorizeze negocierile pentru reglementarea conflictului transnistrean. Poziția Chișinăului este univocă: trupele ruse, care nu au nicio acoperire, care vin în contradicție cu principiul neutralității Republicii Moldova, trebuie retrase.
- pozițiile Tiraspolului foarte des coincid sau sunt apropiate cu viziunile celor de la partenerilor de la Moscova. Și atunci trebuie să avem mai multă claritate despre poziția Federației Ruse. Federația Rusă este un sprijinitor al proceselor din regiunea transnistreană. Are calitatea de donator al unor sume importante de bani care vin de la Moscova pentru a sprijini viața din stânga Nistrului, regiunea transnistreană nu plătește pentru gazul pe care îl consumă și folosește banii pentru necesitățile interne. Federația Rusă acordă un ajutor fiecărui pensionar, lunar în valută. Toate aceste aspecte fac ca influența Federației Ruse, deopotrivă cu participarea în cadrul misiunii de pacificare, cu prezența trupelor militare ale Federației Ruse, evident că, fac ca rolul acestei țări în regiunea transnistreană să fie unul foarte înalt.

■ Creșterea bunăstării populației

Evoluții trimestriale majore

În primele trei luni a anului curent guvernul a întreprins un set de modificări legislative și măsuri, menite să îmbunătățească bunăstarea populației. Principalele eforturi au fost îndreptate la indexarea contribuțiilor și asistenței sociale a principalelor grupuri de beneficiari. Astfel, conform HG nr. 170 din 12 martie 2014 au fost indexate cu 6,45% pensiile pentru vechime în muncă, pensiilor persoanelor care au suferit în urma catastrofei din Cernobîl și indemnizațiile de invaliditate. De asemenea, au fost făcute ajustări cantitative și metodologice în alocarea asistenței sociale de stat și alocațiilor pentru îngrijire, însoțire și supravegherea persoanelor cu dizabilități, prima componentă fiind majorată cu 70 lei, iar a doua cu 100 lei. În același timp, au fost majorate cu 100 lei compensațiile anuale pentru cheltuieli de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități. Totodată, au fost făcute unele modificări legislative, menite să îmbunătățească cadrul instituțional de acordare a asistenței sociale. Anume, a fost aprobată HG nr.75 din 3 martie 2014 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea serviciului social „Plasament familial pentru adulți” și „Standarde minime de calitate”, și elaborat proiectul HG privind aprobarea Regulamentului-cadru al Serviciului de îngrijire socială la domiciliu și a standardelor minime de calitate. Pe lângă aceste modificări, s-au întreprins măsuri și în sfera protecției familiei și a copilului. Au fost majorate indemnizațiile unice la naștere cu 500 lei și cele lunare pentru creșterea și îngrijirea copilului, iar sumele alocate pentru întreținerea copiilor orfani și celor rămași fără ocrotire din casele de copii au fost majorate până la 650 lei per copil.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Măsurile de indexare și ajustare a alocațiilor sociale, pensiilor și prestațiilor contribuie la menținerea securității economice și sociale ale celor mai vulnerabile pături a populației.
- Scopul Regulamentelor menționate este îmbunătățirea calității serviciilor sociale acordate și a mediului de trai a persoanelor aflate în situații de dificultate, cu dizabilități și celor ce au atins vârsta de pensionare. Serviciile preconizate o să contribuie la menținerea abilităților de viață independentă, creșterea autonomiei personale afectate și mării incluziunii sociale.

Principalele probleme depistate

- În ciuda eforturilor depuse de ajustare anuală a contribuțiilor sociale și a pensiilor, acestea rămân la un nivel extrem de mic pentru a asigura securitatea economică și cea socială. În cazul sistemului de asigurări cu pensii, problema principală provine din structura învechită a sistemului dat, care nu corespunde tendințelor demografice și celor de pe piața muncii. Tărăgănarea reformelor în domeniul respectiv, în prezent duce la menținerea pensiilor sub minimul de existență, iar în viitorul apropiat subminează durabilitatea întregului Buget de Asigurări Sociale.

■ Politici macroeconomice și macrofinanciare

Evoluții trimestriale majore

Printre evenimentele cheie, ce țin de domeniul macroeconomic și macrofinanciar a fost adoptarea de către Guvern a Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2014-2016)”, care stabilește obiectivele principale de finanțare a bugetului de stat prin atragerea surselor de împrumut cu costuri și riscuri reduse. Proiectul presupune pentru această perioadă o creștere a surselor de finanțare externe, în detrimentul celor interne. Sursele externe vor constitui circa 86,5% din sursele de finanțării datoriei de stat. De asemenea se prognozează o majorare a deficitului bugetar până la 2,4% din PIB. În aceeași perioadă au fost adoptate modificările în politica bugetar-fiscală pentru anul 2014, fiind aprobată revenirea la cota de acciz aplicată în anul 2013 pentru unele categorii de automobile, a fost anulat înlesnirea organizațiilor necomerciale de 2% din impozitul de venit, precum și scutirile fiscale pentru complexul monastic Curchi. De asemenea, s-au anulat accizele pentru mărfurile supuse accizului introduse de agenții economici în raioanele de pe malul stâng al Nistrului, adițional scutindu-i de plățile taxelor pentru efectuarea procedurilor vamale și a taxei pentru poluarea mediului. Totodată, s-a revenit la variant inițială de impozitare a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova din zonele economice libere.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Implementarea cadrului de gestionare a datoriei publice pe termen mediu contribuie la managementul riscurilor a portofoliului datoriei și construirea unui sistem de finanțe publice durabil, în același timp ținând sub control evoluțiile cantitative și calitative ale principalelor parametri ce țin de datoria publică.
- Anularea unor amendamente fiscale discutabile cum sunt accizele pe automobilele importate și 2% din impozitul pe venit, finalmente vor influența pozitiv asupra dinamicii veniturilor și calității de gestionare a finanțelor publice.

Principalele probleme depistate

- Un set de parametri structurali ai datoriei publice pe termen mediu contribuie la mărirea riscului de finanțare a deficitului bugetar, anume menținerea deficitului la 2,4% din PIB, mărirea cotei datoriei externe peste 80% din sursele împrumutate, precum și înăsprirea condițiilor de acordare a finanțării externe. De asemenea, scăderea ponderii VMS în finanțarea datoriei și predominarea hârtilor cu maturitate pe termen scurt, media fiind de 0,5 ani la sfârșitul anului 2013, nu contribuie la dezvoltarea calitativă a pieței primare interne a VMS.

- Insistența și metoda introducerii unor amendamente fiscale sus menționate, relevă faptul că procesul bugetar nu este transparent și este supus corupției, și influenței unor interese obscure.

■ Economia de piață funcțională

Evoluții trimestriale majore

Unul dintre evenimentele cheie, a fost semnarea Acordului de grant dintre Republica Moldova, Banca Internațională pentru Reconstrucții și Dezvoltare și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea pregătirii Proiectului de Ameliorare a Competitivității II (PAC II) în valoare de 45 mln. de dolari SUA. Proiectul dat va contribui la îmbunătățirea competitivității întreprinderilor locale, accentul fiind pus pe întreprinderile mici și mijlocii, facilitarea accesului la finanțare pe termen mediu și lung, modernizarea sistemului de reglementare a afacerilor și stimularea penetrației noilor piețe de desfacere. De asemenea, în cadrul acestui proiect, Banca Mondială va asista Guvernul în stabilirea unui set de indicatori de performanță pentru circa 20 instituții publice, care vor măsura deschiderea acestora față de mediul de afaceri. Concomitent, a fost elaborat proiectul HG cu privire la instituirea Consiliului pentru Competitivitate, fiind înmputernicit cu coordonarea, monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Instituirea unui cadru instituțional responsabil de coordonarea la nivel APC a politicilor de competitivitate, suplinit de finanțarea copioasă și asistența tehnică din parte Bancii Mondiale va contribui la consolidarea pozițiilor IMM pe noile piețe de desfacere, îmbunătăți climatul de afaceri și relația reciprocă dintre agenții economici și instituțiile publice, va continua modernizarea infrastructurii calității și facilita transferul tehnologic și activitate inovațională.

Principalele probleme depistate

- Eforturile depuse în planul stimulării competitivității economiei naționale n-au adus rezultate palpabile în ultimii ani, Republica Moldova urcând doar câteva poziții în clasamentul competitivității mondiale, de pe locul 94 în anul 2010 pe 87 în 2012, apoi căzând din nou în anul 2013 pe locul 89. Eforturile depuse în cadrul Reformei Regulatorii și în cadrul proiectelor de asistență tehnică, sunt subminate în continuare de implementarea ineficientă și necompletă a planurilor de acțiuni din domeniu, exacerbate de cazurile de corupție din sistemul judiciar și administrației publice, precum și de încălcarea sistematică a drepturilor de proprietate.

■ Dezvoltarea rurală și regională

Evoluții trimestriale majore

Printre principalele evenimente din acest domeniu trebuie de menționat finalizarea unor proiecte importante de asistență tehnică și de infrastructură, care au contribuit la dezvoltarea regională. Printre ele sunt „Proiectului național de aprovizionare cu apă și canalizare”(PNAAC) implementat de Ministerul Mediului și Banca Mondială, contribuind esențial la modernizarea infrastructurii în localitățile rurale, precum și proiectul twinning „Consolidarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale în Republica Moldova”, implementat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor în parteneriat cu Ministerul de Interne al Franței și îmbunătățind cadrul regulatoro-instituțional din domeniu. Alte proiecte de infrastructură esențiale demarate în T1:14 sunt cele de reabilitare a drumurilor, în trimestrul dat fiind deschise patru șantiere noi pe drumurile naționale R1 Chișinău-Ungheni-Sculeni, M3 Chișinău-Giurgiulești și ocolirea or. Ungheni, în total preconizându-se reabilitarea a circa 91 km de drumuri. Cuantumul investițiilor în reparația sectoarelor menționate se ridică la 80 milioane de euro, banii fiind alocați de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Europeană de Investiții (BEI) și Comisia Europeană (CE). De asemenea a fost

aprobat de către Guvern Programul de repartizare a mijloacelor Fondului Rutier, autorităților publice locale fiind alocate 390 milioane de lei pentru reparația drumurilor de importanță locală. Alt eveniment important a fost decizia grupului de lucru, creat de Ministerul Economiei, de a deschide în cadrul programului de suport sectorial „Stimularea Economică în Zonele Rurale” încă două incubatoare de afaceri la Ocnița și Cimișlia

Impactul acțiunilor întreprinse

- În cadrul PNAAC, în regiunile rurale au fost construite peste 150 km de rețea, reabilitate și construite sonde arteziene, montate instalații de tratare a apei. Toate aceste măsuri în regiunile rurale au dus la îmbunătățirea calității vieții, crearea unui cadru igienico-sanitar modern, precum și la optimizarea costurilor de exploatare a rețelelor de alimentare cu apă.
- Proiectul twinning privind politica regională a contribuit la îmbunătățirea aspectelor instituționale, legislative și a capacităților de planificare a tuturor părților implicate în elaborarea și implementarea politicii de dezvoltare regională. Asistența tehnică și financiară continuă să fortifice capacitățile instituționale și să stabilească prioritățile în elaborare documentelor de politici.
- Dezvoltarea infrastructurii drumurilor și crearea noilor incubatoare de afaceri sunt elementele esențiale în crearea unui mediu de afaceri prielnic și de relansare a creșterii economice în regiunile țării.

Principalele probleme depistate

- În cadrul PNAAC, totuși nu a fost implementată componenta privind canalizarea și epurarea apelor reziduale. Acest fapt crează riscuri pentru poluarea apelor, cu impact negativ asupra mediului și a sănătății publice. Respectiv, pentru minimizarea externalităților și asigurării calității infrastructurale e necesar ca în următoarele proiecte similare să se asigure toate componentele specificate.
- Aspectul instituțional în continuare rămâne a fi slab dezvoltat, în special aceasta se referă la autoritățile publice locale, cea ce privește capacitățile de implementare a proiectelor regionale. Acest fapt, denotă necesitatea noilor proiecte de asistență tehnică pentru a amplifica rezultatele deja obținute.
- Amplificarea lucrărilor de infrastructură nu au dus automat și la îmbunătățirea calității și optimizarea cheltuielilor. Deci, pentru a asigura efectul multiplicativ din construcția drumurilor este necesar de asigurat controlul strict al componentelor menționate din partea organelor de resort.

■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru au fost întreprinse un șir de măsuri de reglementare a pieței muncii. Anume, prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 22 din 3 martie 2014, a fost aprobat noul Clasificator al ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-14), care va fi aplicat în toate ramurile economiei naționale de către agenții tuturor formelor de proprietate. De asemenea, a fost elaborat proiectul Nomenclatorului lucrătorilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase, îndeplinirea cărora este interzisă persoanelor sub 18 ani și Normele de solicitare maximă atinse la ridicarea și transportarea manuală a greutăților pentru persoanele din aceeași categorie de vârstă. Pentru fortificarea măsurilor în domeniul securității și sănătății muncii, a fost elaborat proiectul Programului național în domeniul securității și sănătății în muncă pe anii 2014-17, care va stabili principalele obiective din domeniul dat la nivel național. În cadrul armonizării legislației naționale la standardele comunitare, a fost elaborat proiectul HG privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenți fizici (vibranți). Proiectul dat are la bază dispozițiile Directivei Parlamentului European și Consiliului 2002/44/CE din 25 iunie 2002. În același timp, în baza Directivei Parlamentului European și Consiliului 2003/44/CE din 6 februarie 2003, s-a elaborat proiectul HG privind cerințele minime pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor pentru sănătate de expunere la zgomot. Pentru stimularea agenților economici de a investi în dezvoltarea personală și de mări numărul de locuri de muncă, a fost elaborat Regulamentul privind

mecanismul utilizării mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat destinate susținerii investitorilor în vederea pregătirii și instruirii personalului (cadrelor) în legătură cu crearea de noi locuri de muncă. Mecanismul de compensare a cheltuielilor în cauză va fi administrat de către Consiliul de administrare a bugetului pentru implementarea Programului Promovarea Exportului din cadrul Ministerului Economiei, datorită compoziției sale, asigurând o repartizare obiectivă a fondurilor. O inițiativă legislativă similară în acest domeniu, a fost aprobarea prin HG nr. 144 din 26 februarie 2014 a Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. O altă decizie, cu posibil impact asupra ocupării forței de muncă, a fost decizia deschiderii de la 1 septembrie a Centrului de instruire activă a muncitorilor la Strășeni, lucrările de reparație fiind lansate deja în luna februarie. Proiectul dat va fi implementat cu asistența tehnică și financiară a Asociației germane pentru cooperare în conlucrare cu Ministerul Economiei, implementând în Moldova sistemul dual de instruire a muncitorilor larg răspândit în Germania, cu implicarea activă în procesul de instruire a companiilor din sectorul real.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Ajustarea regulamentelor tehnice privind securitatea muncii la standarde europene, precum și ajustarea Clasificatorului ocupațiilor la realitățile de pe piața muncii, permite asigurarea muncitorilor asigurarea din parte angajatorilor unui loc de muncă care să corespundă tuturor cerințelor de securitate.
- Stimulentele bugetare programate de a fi alocate agenților economici pentru instruirea personalului în procesul de creare a noilor locuri de muncă, precum și deductibilitatea cheltuielilor suportate de către angajatori pentru hrana, transportul și studiile profesionale ale angajaților o să contribuie pozitiv asupra motivației companiilor de a investi în dezvoltarea profesională a angajaților, a extinde numărul acestora, inclusiv și din contul tinerilor specialiști fără experiență în muncă. Astfel, se va contribui la diminuarea șomajului structural și a tinerilor, nivelul șomajului fiind mult mai mare la această categorie a populației economic active.
- Crearea centrului de instruire activă și implicarea companiilor din sectorul real al economiei în procesul de instruire, o să contribuie la diminuare indicelui de necorespondere a locului de muncă și studiilor obținute în economia națională, care a crescut semnificativ în ultimul deceniu. De asemenea, ajustarea curriculei va contribui la creșterea productivității muncii și la diminuarea șomajului structural.

Principalele probleme depistate

- Stimulentele bugetare și fiscale pentru investitori aferente instruirii și pregătirii personalului, vor avea efect semnificativ asupra pieței muncii doar în cazul continuării eforturilor de îmbunătățirea a climatului de afaceri la nivel de economie, precum și reformarea sistemului de contribuții sociale prin diminuarea procentului contribuției plătit de către angajator.
- Eforturile de ajustare a sistemului de educație vocațională la necesitățile reale a economiei rămân a fi epizodice. Dar, pentru a obține efecte sesizabile este necesar o abordare sistemică la nivelul sectorului educațional per ansamblu, proiectele unice de genul Centrului de instruire servind doar ca modele de reformare și necesită a amplificate.

■ Relații comerciale

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru, relațiile comerciale au cunoscut o evoluție pozitivă, în pofida menținerii restricțiilor la exporturile de băuturi alcoolice moldovenești pe piața Federației Ruse. În cadrul expoziției internaționale “ProWein” din Germania (23-25 martie) a fost prezentat brandul de țară pentru vinurile moldovenești “Wine of Moldova”. Totodată, Guvernul a cerut ca Oficiul Național al Viei și Vinului să elaboreze o Strategie de promovare a vinului moldovenesc peste hotare. Acordul de Asociere și AZLSAC a fost tradus și publicat în

limba română și rusă. De asemenea, documentul dat a fost prezentat reprezentanților țărilor CIS în cadrul reuniunii de la Moscova, din 13 martie curent.

În aceeași perioadă, Banca Europeană de Investiții a semnat un acord de intenție privind extinderea programului de împrumuturi pentru susținerea agriculturii și horticulturii din Moldova. Acest acord face ca Moldova să fie prima țară din Parteneriatul Estic căreia BEI îi oferă asistență financiară pentru dezvoltarea agriculturii naționale.

Totodată, MIEPO și Societatea Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ) au venit cu inițiativa de elaborare a strategiei de comunicare privind brandul de țară. Activități dedicate familiarizării agenților economici de pe ambele maluri ale Nistrului cu privire la prevederile AZLSAC cu UE și ale Acordului de comerț liber cu Turcia au fost inițiate de către Camera de Comerț și Industrie (CCI). Tot în această perioadă, autoritățile moldovenești au discutat cu oficialii americani despre inițierea negocierilor pentru Acordul Cadru privind Comerțul și Investițiile RM-SUA (Trade and Investment Framework Agreement - TIFA). De asemenea, Rusia a anulat embargoul la producția vinicolă din UTA Găgăuzia (SA „Kazayak Vin”). Restricțiile pentru ceilalți producători vinicoli din țară continuă să fie menținute.

În perioada monitorizată, a fost propusă eliminarea taxei de 1,5% la exportul de nuci. În acest sens, urmează să fie elaborat un proiect de modificare a cadrului normativ, fapt ce va duce la eliminarea barierei tarifare la exporturile de nuci (2% din totalul exporturilor). În cadrul ședinței Consiliului de administrare a Fondului de promovare a exporturilor s-a propus revizuirea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor, aprobată în anul 2006. De asemenea, a fost examinat proiectul Programului de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru 2014. Acesta include elaborarea strategiei de promovare a brandului național „Moldova”, elaborarea unui Ghid de comunicare specializat pentru misiunile diplomatice moldovenești, organizarea a patru ședințe Economic Diplomatic Club și acțiunilor de întărire a relațiilor cu reprezentanții diasporei din mediul de afaceri.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Strategia de comunicare și promovare a brandului de țară include trei dimensiuni: atragerea investițiilor străine directe în țară; promovarea exporturilor produselor și serviciilor autohtone; creșterea atractivității R. Moldova ca destinație turistică. Documentul urmează să fie elaborat până la sfârșitul verii. Aceasta va cuprinde acțiuni pe o durată de 4 ani și va viza mediul de afaceri și consumatorii europeni.
- Acordul TIFA urmează să asigure un cadru juridic și instituțional permanent de interacționare, pentru investitorii și instituțiile financiare din SUA. Aceasta va permite avansarea ulterioară a relațiilor comerciale bilaterale.
- Programul BEI prevede asistență pentru întregul proces agricol (plantare, recoltare, procesare, logistică etc.). Acesta prevede ca 50% din finanțare să fie acoperită de BEI, restul finanțării fiind asigurată din surse locale, fie alte finanțări externe.

Principalele probleme depistate

- Menținerea restricțiilor pe piața rusească impune necesitatea dezvoltării unor politici de stat ce ar încuraja diversificarea piețelor de desfacere. Totodată, implementarea standardelor europene de producție pentru vinurilor destinate pieței rusești și țărilor CSI rămâne obligatorie. Cu toate acestea, este necesar un dialog mai activ cu Rusia, inclusiv cu implicarea actorilor europeni, în vederea prezentării avantajelor ZLSAC și stabilirii unui climat de încredere între toate părțile vizate.
- Vinificatorii moldoveni simt lipsa investițiilor în domeniu, de aceea, solicită suport din partea autorităților sub formă de procurări, în leasing, a utilajelor pentru fabricile de vinuri, dar și sporirea subvențiilor la plantarea viței de vie și subvenționarea unor categorii de utilaje.
- Conținutul AZLSAC rămâne un subiect complex ce urmează a fi explicat exportatorilor pentru ca aceștia să fie antrenați eficient în comerțul liber cu UE.

- Pentru utilizarea eficientă a surselor Fondului pentru promovarea exporturilor este nevoie de fortificarea actorului cheie din domeniu – MIEPO, care deocamdată este în proces de reformare.

■ Serviciul vamal

Evoluții trimestriale majore

Pe durata primului trimestru, a fost desfășurată cea de-a 3-a reuniune a Grupului de lucru pentru implementarea Cadrului Strategic de Cooperare Vamală RM-UE. În cadrul evenimentului, au fost prezentate noi instrumente vamale ce urmează să fie introduse la frontiera moldo-română: (i) recunoașterea statutului de Agent Economic Autorizat (AEO); (ii) schimbul de informații vamale prelabile; (iii) organizarea controlului comun. De asemenea, a fost semnat un Memorandum de înțelegere între Serviciul Vamal și Agenția pentru Protecția Consumatorului, în vedere asigurării unui control mai efektiv a siguranței produselor introduse pe piața internă.

Cu scopul informării cetățenilor, Serviciul Vamal a lansat un Centru de Apel (Call Center), care include atât mijloacele de comunicare tradiționale (convorbiri telefonice), cât și apeluri și contactări prin aplicarea mijloacelor online (skype, e-mail). Reprezentanții Serviciului Vamal au discutat cu transportatorii autohtoni, problema legată de transportarea ilegală a mărfii prin intermediul coletelor neînsoțite.

În altă ordine de idei, menționăm că Serviciul Vamal a semnat cu omologii din Marea Britanie și Irlanda de Nord Protocolul Operațional privind schimbul de informații în cadrul efortului comun de combatere a fraudelor vamale, inclusiv în domeniul traficului ilicit cu produse din tutun. Protocolul dat prevede cooperare operațională în domeniu, precum și acordarea asistenței în efectuarea investigațiilor. De asemenea, a fost adoptată legea privind acordul de colaborare în domeniul vamal cu autoritățile din Spania. Un alt Memorandum, de această dată tripartit, semnat de Serviciul Vamal, Asociația Internațională a Transportatorilor Auto (AITA) și Uniunea Internațională a Transporturilor Rutiere (IRU), prevede cooperarea multilaterală în facilitarea trecerii frontierei pentru transportatori.

De asemenea, a fost majorată valoarea neimpozabilă a bagajelor importate de persoanele fizice până la 300 de euro. Astfel, începând cu 1 ianuarie, pot fi introduse în vamă fără achitarea taxei vamale și altor impozite bunuri a căror valoare nu depășește suma de 300 euro (anterior valoarea era de până la 200 de euro).

Impactul acțiunilor întreprinse

- Lansarea celor trei instrumente la vama moldo-română, pot facilita traficul de mărfuri pentru agenții economici credibili, care vor fi autorizați atât în UE, cât și RM. Totodată, acestea vor contribui la prevenirea tentativelor de fraudă vamală, datorită schimbului de date vamale și analiza de risc. Acestea vor reduce durata traversării frontierei, totodată sporind nivelul de securizare a traficului internațional.
- Conform Memorandumului tripartit urmează să fie oferit în regim prioritar trecerea frontierei pentru transportatorii care fac parte din sistemul de pre-declarare electronică TIR-EPD, în baza unor coridoare speciale de traversare a frontierei. Astfel, de un regim facilitat vor putea beneficia nu doar titularii procedurilor simplificate de vămuire, dar și transportatorii care depun declarații prelabile electronice prin intermediul sistemului TIR-EPD. În acest scop, în imediata apropiere de posturile vamale de frontieră, este preconizată instalarea unor panouri ce vor conține informație relevantă.
- Serviciul de “Call Center” permite cetățenilor să se informeze în prealabil referitor la regulile vamale, fapt ce poate conduce la fluidizarea traficului la frontieră și prevenirea fraudelor cauzate de imprudență sau lipsă de informare.

Principalele probleme depistate

- Cazurile de transportare ilegală a mărfurilor de către transportatorii de colete neînsoțite s-au multiplicat. În vederea soluționării acestei probleme este imperativă ajustarea cadrului legal în domeniu, în vederea unei reglementări mai bune a serviciului de transportare a coletelor neînsoțite.
- Imaginea Serviciului Vamal rămâne a fi nefavorabilă în rândul cetățenilor. Aceasta rezultă din percepția generală a populației privind gradul înalt de corupție în cadrul organelor vamale. Totodată, potrivit sondajului Transparency International Moldova⁷, din cei 20% de respondenți care sunt funcționari din cadrul Serviciului Vamal (biroul central), 41% consideră că în cadrul instituției există corupție.

■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate)

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru, Institutul Național de Standardizare (INS) a devenit membru observator al Institutului European de Standardizare în Telecomunicații (ETSI). Decizia a fost luată în cadrul celei de-a 63-a sesiuni a Adunării Generale ETSI.

De asemenea, a avut loc Consiliul de Standardizare în cadrul căruia au fost avizate mai multe proiecte de documente: proiectul Programului de Standardizare Națională pentru anulul 2014; proiectul Strategiei de activitate a Institutului Național de standardizare (INS) pentru anii 2014-2016; precum și proiectele Codurilor de bună practică (4 proiecte).

A fost propus spre consultare proiectul legii privind ajustarea cadrului legislativ existent din Legea metrologiei nr. 647-XIII din 17.11.1995, inclusiv cu referire HG nr. 996 din 27.12.2012 privind unele măsuri de reformare a sistemului infrastructurii calității. Conform acestui proiect de lege, se prevede stabilirea nomenclatorului serviciilor cu plată, prezentarea tarifelor propriu-zise, dar și a metodologiei de calcul pentru acordarea serviciilor cu plată pentru mijloacele metrologice nestandardizate acordate de către Institutul Național de Metrologie (INM).

Impactul acțiunilor întreprinse

- Introducerea unui cadru normativ clar privind tarifele în domeniul metrologiei va permite micșorarea prețurilor cu 15-25% și în unele cazuri cu peste 25% față de cele prevăzute în metodologia existentă.
- Aderarea la ETSI, dar și la alte organizații în domeniul standardizării, facilitează adoptarea standardelor europene în domeniul tehnologiilor informației și comunicațiilor în calitate de standarde naționale.

Principalele probleme depistate

- Pentru a beneficia de oportunitățile ZLSAC, operatorii economici trebuie să se conformeze la standardele europene, care numără peste 20.000 de standarde. În acest sens, un rol major le revine instituțiilor din domeniul infrastructurii calității care trebuie să preia și să le transforme în standarde naționale. Potrivit anumitor date, pentru ca produsele moldovenești să devină competitive pe piața comunitară trebuie să fie implementate cel puțin 600 dintre acestea pe plan național. Cu toate

⁷ Rezultatele sondajului funcționarilor publici privind implementarea politicii conflictelor de interese în autoritățile publice centrale, 28 martie 2014,

<http://www.transparency.md/Docs/Rezultatele%20sondajului%20CI%20in%20APC%202013%20%20final.pdf>

acestea, este dificil de estimat calitatea implementării finale a standardelor deja preluate de către agenții economici.

■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)

Evoluții trimestriale majore

Pe parcursul trimestrului I, au avut loc opt întruniri a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător la care au fost expuse spre dezbateri acte normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător. Vizibilitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din 1.08.2012, a fost redusă în continuare. În contextul parafării și viitoarei semnări a Acordului de Asociere, care cuprinde și ZLSAC, centrele date trebuie să devină un suport informațional important pentru agenții economici. Aceasta trebuie să contribuie de asemenea la creșterea competitivității produselor moldovenești, având un rol important în procesul de informare pe marginea prevederilor AZLSAC.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Grupul reunește în discuții principalii actori în domeniul antreprenorial, cu scopul îmbunătățirii politicilor de stat realizate în domeniu, în baza unor consultări pe verticală.
- În total trebuie să funcționeze cel puțin 5 Centre de notificare ale OMC, 2 în cadrul Ministerului Economiei și câte unul la MAIA, Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății și la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Printre atribuțiile Centrelor se numără notificarea secretariatului OMC și a țărilor partenere despre anumite reglementări cu incidență asupra comerțului exterior pe care le aplică Republica Moldova. De asemenea, acestea trebuie să asigure comunicarea cu statele partenere și cu secretariatul OMC, pentru a prelua schimbările operate de țările partenere în domeniul reglementărilor cu privire la comerțul exterior. Funcțiile centrelor vor fi suplinite cu atribuții legate de informarea și notificarea pe marginea zonei de liber schimb cu UE.

Principalele probleme depistate

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina electronică a Ministerului Economiei, este dificil de evaluat impactul activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă. Se recomandă introducerea unor criterii clare prin care să poate fi evaluată eficiența respectivei platforme de relaționare între autorități și întreprinzători.
- Se atestă în continuare o vizibilitate redusă a activității centrelor de notificare și informare ale OMC. Amintim că rolul centrelor nu se rezumă doar la notificarea OMC, dar și la furnizarea informației către publicul interesat (inclusiv exportatori). În contextul instituirii ZLSAC, preconizată deja pentru anul curent, Centrele date urmează să aibă atribuții de informare și notificare pe marginea acordului de liber schimb cu UE.

■ Aspecte sanitare și fitosanitare

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru, autoritățile au decis să inițieze negocierile asupra unui acord cu Federația Rusă privind siguranța produselor de origine vegetală. Aceasta prevede ca Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) să sporească calitatea și inofensivitatea produselor exportate în Rusia. Totodată, în perioada menționată a fost numit în funcție noul conducător al ANSA, a cărui responsabilitate este de a consolida instituția și implementa politicile în domeniul siguranței alimentelor. De asemenea, continuă desfășurarea

proiectului twinning al UE (inițiat în 2012), dedicat susținerii Moldovei în procesul de adoptare a standardelor europene în domeniul siguranței produselor de origine vegetală. Proiectul dat fiind realizat cu susținerea comună a Agenției de Cercetare pentru Alimentație și Mediu din Marea Britanie și Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat din Lituania.

Potrivit agendei de e-transformare, prezentată la începutul acestui an, se preconizează lansarea serviciilor electronice în domeniul siguranței alimentelor. Astfel, urmează să fie lansat sistemul e-ANSA, care va eficientiza supravegherea activităților de import-export în contextul asigurării cerințelor sanitare și fitosanitare.

Problemele existente în domeniul sanitar și fitosanitar pot fi soluționate prin adoptarea normelor și standardelor europene. Aceasta va permite sporirea exporturilor de produse vegetale, dar și de origine animală, atât pe piața comunitară, cât și pe alte piețe, inclusiv pe cele tradiționale (Rusia și alte țări CSI).

Impactul acțiunilor întreprinse

- Acordul cu Federația Rusă în domeniul siguranței produselor de origine vegetală va stabili principii de siguranță pentru sănătate (cu referire la reziduurile de pesticide și conținutul de nitrați), în corespundere cu prevederile OMC și ale Acordului de liber schimb cu țările CSI, precum și cu Programul de colaborare economică moldo-rus pentru anii 2009-2020.
- Obiectivele noii conduceri prevăd aproximarea la standardele europene în domeniul de reglementare și control pentru siguranța alimentelor, dar și a situației din sectorul sanitar-veterinar, zootehnic și fitosanitar.

Principalele probleme depistate

- Pe lângă eforturile depuse pentru consolidarea capacităților de supraveghere a calității la produsele de origine vegetală, o atenție deosebită trebuie acordată managementului sanitar-veterinar la produsele de origine animală. În acest sens, este nevoie de asigurat infrastructura de testare și certificare a produselor de origine animală, precum și procesul de producție corespunzător cu standardele europene. Ca urmare, această producție va deveni competitivă pentru a putea fi comercializată pe piața comunitară, dar și pe alte piețe externe.

■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților

Evoluții trimestriale majore

Printre evoluțiile cheie din domeniul dat, se poate de menționat unele proiecte legislative elaborate în cadrul Strategiei Reformei de Reglementare a activității de întreprinzător, menite să îmbunătățească mediul de afaceri prin reducerea poverii administrative. Respectiv, a fost elaborat un proiect al HG cu privire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative ce țin de simplificarea și optimizarea autorizațiilor în comerțul interior. Prin modificările date se va asigura reducerea semnificativă a procedurilor și etapelor de eliberare a autorizațiilor, se vor exclude suprapunerile de autorizare și control al APL și APC în sectorul dat, precum și se vor elimina reglementările contradictorii. Concomitent, a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, cu scopul soluționării problemelor care afectează interesele acționarilor și nu pot fi soluționate prin intermediul Codului de guvernare corporativă. În aceeași perioadă, Ministerul Economiei a elaborat un set de modificări legislative privind simplificarea procedurii de lichidare benevolă a afacerilor. În urma acestor modificări, termenul de lichidare voluntară se va înjumătăți și vor fi excluse din legislație unele coliziuni juridice.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Modificările legislative menționate vor contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri, în primul rând în domeniul comerțului interior, prin optimizarea numărului actelor permissive și excluderea dublărilor, reducând esențial costurile în ore și bani pentru completarea lor.
- Modificările în legea privind societățile pe acțiuni vor contribui la fortificarea drepturilor investitorilor și protejării intereselor acționarilor prin concretizarea anumitor prevederi din lege, dezvoltării informației privind tranzacțiile efectuate cu acțiunile societății de către persoanele cu funcții de răspundere și indicarea completă a cerințelor de desfășurare a adunării generale a acționarilor.
- În urma modificărilor în legislația privitor lichidarea voluntară a afacerilor, termenul de înaintare a creanțelor față de întreprinderea în proces de lichidare se va reduce de la 6 la 2 luni din momentul publicării avizului în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” sau de la data înștiințării despre lichidare. Termenul de repartizare a activelor se va micșora de la 12 luni din data publicării avizului și de la 2 luni din momentul aprobării bilanțului la un termen unic de 1 lună, iar numărul de avize se va micșora de la 2 la un aviz.

Principalele probleme depistate

- Necâtând la progresele obținute în domeniul reglementării mediului de afaceri și protecției drepturilor investitorilor, Republica Moldova continue să claseze pe poziții joase în clasamentul Doing Business, realizat de Banca Mondială, fiind plasată în domeniile de inițiere a afacerii, protejarea investitorilor și lichidarea afacerilor pe locurile 81, 80 și 91. Subminarea drepturilor de proprietate și transferul forțat a unor pachete de acțiuni din ultima perioadă, scot în evidență progresele slabe în implementare ajustărilor legislative din domeniul dat și fragilitatea succeselor obținute.

■ Serviciile

Evoluții trimestriale majore

Printre evoluțiile cheie în primul trimestru se numără aprobarea Regulamentului de activitate al Comisiei naționale pentru monitorizarea și coordonarea activităților de ameliorare a accesului la finanțe. Organul dat va avea un statut consultativ, va monitoriza și coordona într-un mod coerent activitățile de ameliorare accesului la finanțe din partea agenților economici. De asemenea, a fost elaborat și aprobat de către Guvern un proiect de lege despre încheiere și executarea contractelor la distanță privind serviciile financiare de consum, preponderent serviciilor financiare cu amănuntul. Instituția responsabilă de supravegherea și respectarea cadrului legislativ respectiv va fi Agenția pentru Protecția Consumatorilor. În februarie a fost lansat în faza pilot serviciul electronic „e-Factura”, care va duce la optimizarea și automatizarea procedurilor de eliberare a facturilor fiscale, precum și a optimizării cheltuielilor aferente acestui proces.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Crearea Comisiei responsabile de ameliorare accesului la finanțe, implementarea contractelor de finanțare la distanță și lansarea proiectului „e-Factura” vor facilita diversificarea calitativă a pieței financiare locale, va îmbunătăți mediul de afaceri, va reduce riscurile de corupție în procesul de declarare fiscală și va facilita comerțul electronic.

Principalele probleme depistate

- Piața serviciilor financiare rămâne a fi puțin diversificată în Republica Moldova, fiind dominată de serviciile sistemului bancar. Respectiv, facilitarea dezvoltării sistemului financiar nebanca și instrumentelor alternative de finanțare vor contribui la creșterea nivelului de finanțare a economiei, conform strategiei „Moldova 2020” preconizat să ajungă până la 50% din PIB în anul 2020.

■ Circulația capitalului și a plăților curente

Evoluții trimestriale majore

În primele trei luni a acestui an, Banca Națională a Moldovei a elaborat un șir de acte normative menite să îmbunătățească sistemul de plăți și circulație a capitalului. În aceste acte au fost propuse modificări și completări la Regulamentul cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova, la Regulamentul privind metodologia de calcul a indicelui de referință pentru contractele de credit pentru consumatori, la Regulamentul cu privire la regimul rezervelor obligatorii și la Regulamentul cu privire la dezvăluirea de către băncile din Republica Moldova a informației aferente activităților lor. Inițiativele date au scop de a optimiza procesarea numerarului în cadrul băncilor licențiate, crearea condițiilor echitabile pentru toți consumatorii în procesul obținerii creditelor, stimularea băncilor de a crește mijloacele pe termen lung și la extinderea termenului creditelor, precum și la ridicarea disciplinei pe piața bancară prin publicarea unui set minim de informații standardizate de către instituțiile bancare.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Setul de măsuri, menite să mărească transparența informațională în sistemul bancar și crearea condițiilor de protejare a consumatorilor de credite, precum și mărirea volumului creditelor oferite pe termen mediu și lung, contribuind la mărirea ponderii instrumentelor de creditare în finanțare consumului și a investițiilor. Fortificarea cadrului instituțional a sistemului bancar va contribui la creșterea economică sustenabilă a economiei naționale.

Principalele probleme depistate

- Evenimentele de interferență în activitatea BNM din partea altor instituții, cazurile de spălare de bani prin intermediul sistemului bancar din Republica Moldova, precum și cazurile de transfer forțat a pachetelor de acțiuni a unor bănci comerciale, relevă unele lacune în capacitățile instituționale a BNM de reglementare a proceselor din sistemul bancar.

■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea asigurărilor sociale

Evoluțiile trimestriale majore

În perioada monitorizată, a fost eliminat regimul de vize pentru călătoriile în țările Schengen, în total 30 de țări. Astfel, Regulamentul 539/2001 privind lista țărilor a căror cetățeni au nevoie de vize pentru a intra în zona Schengen a fost revizuit. Regulamentul cu amendamentele prin care Republica Moldova este transferată în lista țărilor cu regim de vize liberalizat a fost publicat în Jurnalul Oficial al UE pe 8 aprilie. Acesta a intrat în vigoare pe 28 aprilie. Totodată, Parlamentul turc a ratificat Acordul de abolire a regimului de vize cu Republica Moldova, acesta urmând să intre în vigoare în viitorul apropiat.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Liberalizarea vizelor cu statele Schengen (implicit UE, cu excepția Marii Britanii și a Irlandei) stabilește condiții pentru intensificarea contactelor inter-umane, dar și facilitarea circulației libere în scopuri de afaceri, studii, cultură și educație. Mai mult ca atât, eliminarea vizelor ar putea încuraja migrația

circulară, precum și consolidarea relațiilor dintre diasporă, emigranții moldoveni cu cetățenii rămași în țară.

Principalele probleme depistate

- Deși circulația liberă în statele Schengen reprezintă un proces controlabil există o serie de provocări ce pot produce distorsiuni. Acestea se referă la riscurile legate de cazurile de corupție în cadrul instituțiilor de stat, folosirea liberalizării vizelor în scopul angajării ulterioare în Europa, situația din regiunea transnistreană și instabilitatea regională, per ansamblu.

■ Impozitarea

Evoluții trimestriale major

În primul trimestru, a fost adoptată în prima lectură revizuirea politicii bugetar-fiscale și vamale pentru anul 2014. Totodată, a intrat în vigoare Convenția cu Turkmenistanul pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și proprietate, semnată la Chișinău, la 24 iulie 2013.

A fost publicat Raportul privind rezultatele executării bugetului național pentru primul trimestru al anului curent. Astfel, s-au înregistrat venituri în valoare de 5151,9 mil. lei., ceea ce reprezintă o creștere cu 682,3 mil. lei (15,3%) față de anul precedent. Veniturile acumulate de către instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat s-au majorat cu 23,3 %, constituind 37,5 mil. lei. Totodată, s-a majorat ponderea cheltuielilor, care a atins suma de 5611,8 mil. lei s-au cu 21,0% mai mult decât în 2013.

În altă ordine de idei, a fost propusă eliminarea taxei de 1,5% la exportul de nuci. În acest sens, urmează a fi ajustat cadrul normativ, cu scopul eliminării barierei tarifare la exporturile de nuci (2% din totalul exporturilor).

Impactul acțiunilor întreprinse

- Proiectul de lege privind revizuirea politicii bugetar-fiscale și vamale pentru anul 2014, adoptat în prima lectură, prevede amendarea unor propuneri inițiale. Astfel, a fost aprobată revenirea la cota de acciz aplicată în anul 2013 pentru automobilele (cu capacitatea cilindrică a motorului de peste 3000 cm³ pe motorină și 2500 cm³ pe benzină de la 2,0 euro/cm³ la 3,5 euro/cm³). De asemenea, s-a renunțat la prevederea potrivit căreia 2% din impozitul pe venit putea fi acordat organizațiilor necomerciale de utilitate publică. Totodată, a fost abrogată legea privind scutirea de plata unor impozite, contribuții și amenzi a lucrărilor de reconstrucție și restaurare la complexul monastic Curchi, r. Orhei. Mai mult ca atât, s-a propus eliminarea accizului pentru mărfurile supuse accizului introduse în regiunea transnistreană de către agenții economici din regiune. Concomitent, tot pentru agenții economici din regiune, a fost propusă introducerea scutirii de plata taxei pentru efectuarea procedurilor vamale și a taxei pentru poluarea mediului.
- Prevederile Convenției între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Turkmenistanului pentru evitarea dublei impuneri au fost puse în aplicare începând cu 1 ianuarie 2014. În conformitate cu această Convenție, au fost stabilite un set de cote la impozitele reținute la sursa de plată: (i) dividende - 10% din suma brută a dividendelor; (ii) dobânzi - 10 % din suma brută a dobânzilor; (iii) royalty - 10 % din suma brută a royalty.

Principalele probleme depistate

- Proiectul legii privind politica bugetar-fiscală a fost însă contestată, pe anumite aspecte fiind considerată că este în contradicție cu legea supremă. Astfel, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională intenția de modificare a Codului Fiscal prin care persoanele fizice pot direcționa 2%

din impozitul pe venit organizațiilor nonguvernamentale. În hotărâre acestea se precizează că legislativul a adoptat prevederea respectivă în lipsa acceptului prealabil al Guvernului.

- Potrivit Raportului de executare a bugetului național pentru primul trimestru (2014), a fost înregistrat un deficit în sumă de 459,9 mil. lei. De asemenea, soldurile în conturile bugetului de stat, s-au micșorat cu 32,9 mil. lei față de începutul anului, constituind 1587,2 mil. lei. Adicional, a crescut datoria de stat înregistrând suma de 24456,0 mil. lei (la data de 31 martie 2014), ceea ce reprezintă o majorare cu 934,4 mil. lei comparativ cu începutul anului.

■ **Politica concurențială**

Evoluții trimestriale majore

În perioada specificată, Consiliul Concurenței a elaborat Concepția Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutorului de stat din Moldova”, menit să asigure realizarea prevederilor Legii nr. 139 din 15 iunie 2012 cu privire la ajutorul de stat, prin instituirea unui mecanism informațional de evidență, raportare și prelucrare a informație relevante de către autoritățile publice. De asemenea, au fost aprobate un set de modificări legislative în Legea concurenței nr.183 din 11 iulie 2012 și Legea cu privire la ajutorul de stat nr. 139 din 15 iunie 2012, fortificând capacitățile Consiliului de aplicare mai eficientă și uniformă a legislației menționate

Impactul acțiunilor întreprinse

- Crearea Registrului ajutorului de stat din Moldova va permite acumularea și prelucrarea centralizată a informației cu privire la măsurile și agenții din domeniul respectiv. Centralizarea și automatizarea resurselor informaționale ce țin de ajutorul de stat va facilita transparența procesului de alocare a asistenței, precum și va eficientiza distribuirea resurselor de stat în sectoarele prioritare pentru dezvoltare

Principalele probleme depistate

- Procesul de alocare a asistenței de stat, datorită corupției endemice în sectorul public, rămîne a fi unul netransparent, ducând la alocarea subotimă a resurselor publice limitate și la distorsionarea mediului de concurență în țară.

■ **Drepturile de proprietate intelectuală și industrială**

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru, a avut loc ședința Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI) (11 martie), la care au fost prezentate rezultatele pentru 2013 a implementării Planului de acțiuni al Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020. În acest sens, a fost menționat proiectul noii legi cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare. Acesta urmează să contribuie la stimularea activităților de inovare și transfer tehnologic, precum și de aplicare a rezultatelor cercetărilor științifice, invențiilor și brevetelor în produse, servicii.

Potrivit raportului de activitate al AGEPI pentru 2013, au fost înregistrate mai multe realizări: obținerea certificatului de conformitate a Sistemului de Management a Calității cu standardul ISO 9001:2008; implementarea Proiectul „Depunerea electronică on-line a cererilor OPI”; lansarea portalului www.e-servicii.agepi.gov.md; semnarea Acordului de cooperare cu Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene. De asemenea, în 2013, a intrat în vigoare Acordul cu UE cu privire la protecția indicațiilor geografice (IG) pentru produsele agricole și alimentare.

Datele AGEPI arată că în 2013 au fost eliberate 1655 de titluri de protecție a obiectelor de proprietate industrială (OBI): 1355 – mărci, cu 58% titulari naționali; 184 - brevete de invenție, cu 98% titulari naționali; 2 – titluri de protecție la DO și 4 – la IG etc.. De asemenea, au fost înregistrate 275 obiecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe, fiind eliberate 266 de certificate de înregistrare, majoritatea dintre acestea fiind oferite autorilor din țară (96,2%). La finele anului 2013, numărul înregistrărilor internaționale ale DO a atins cifra de 853.

În perioada monitorizată, s-a desfășurat prima ședință a Comitetului Mixt în cadrul Acordului cu UE cu privire la protecția indicațiilor geografice pentru produsele agricole și alimentare (23 ianuarie). Printre subiectele discutate s-a numărat extinderea anexelor la Acord cu noi indicații geografice (IG) și denumiri de origine (DO) pentru produsele moldovenești.

Impactul acțiunilor întreprinse

- În cadrul ședinței CNPI, au fost prezentate acțiunile pentru 2014, care implică crearea unui sistem de înregistrare și protecție a indicațiilor geografice (IG), denumirilor de origine (DO) și a specialităților tradiționale garantate (STG), cu scopul eficientizării promovării tradițiilor și brandurilor autohtone.
- În cadrul primei ședințe a Comitetului mixt RM-UE privind protecția IG pentru produsele agricole și alimentare a propus ca patru IG înregistrate în 2013 – „Codru”, „Valul lui Traian”, „Divin” și „Ștefan Vodă”, să fie incluse în anexele la Acord pentru protecție pe teritoriul UE.

Principalele probleme depistate

- Este importantă actualizarea și ajustarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale, cât și a Planului de acțiuni, în corespundere cu măsurile incluse în Agenda europeană, adoptată în contextul semnării Acordului de Asociere cu UE.
- Numărul mic de titluri de protecție a produselor autohtone se datorează familiarizării insuficiente a producătorilor cu avantajele IG, DO și a STG în procesul de comercializare a produselor autohtone pe piața comunitară.

■ Achiziții publice

Evoluții trimestriale majore

În primul trimestru, Agenția Achiziții Publice (AAP) a realizat o campanie publică privind transparența achizițiilor de produse alimentare pentru instituțiile de învățământ școlar și preșcolare.

Instruiri menite să sporească capacitățile IMM-urilor în procesul de elaborare a ofertelor pentru achiziții publice sunt preconizate în cadrul proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova". Acest program este implementat de Agenția Internațională de Cooperare a Germaniei (GIZ), cu susținerea financiară a UE, iar instruirile sunt desfășurate de către CCI.

Prin modificările operate la cadrul normativ existent (HG nr. 121 din 17.02.2014), experții cooptați în cadrul grupului de lucru pe marginea achizițiilor publice de lucrări au obținut dreptul de vot în procesul de selectare a operatorilor economici. Atragerea experților la desfășurarea procedurilor rămâne să fie decisă de către grupul de lucru. Totodată, prezența sau lipsa acestora în cadrul ședințelor, nu poate afecta deciziile grupului de lucru pentru achiziții.

Noi amendamente la Legea privind achizițiile publice fac parte din inițiativa legislativă a Guvernului cu referire la licitația electronică și instituirea Agenției de Soluționare a Contestațiilor. De asemenea, a fost propusă revizuirea criteriilor de atribuire a contractelor de achiziții publice. Prin urmare, autoritățile contractante vor fi mai flexibile în alegerea ofertelor după criteriul cel mai mic preț, fie după oferta cea mai

avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic. Adicional, modificările implică majorarea termenului de depunere a ofertelor. Aceste amendamente se înscriu în procesul de armonizare la legislația europeană.

Totodată, în scopul unei mai bune delimitări a competențelor la supravegherea regularității desfășurării procedurilor de achiziții publice de lucrări au fost propuse modificări la Regulamentul privind achizițiile publice de lucrări. În altă ordine de idei, au fost propuse modificări la Codul Fiscal pentru anul 2014 legate de revizuirea cotei TVA, fapt ce va implica ajustarea contractelor încheiate în anul 2013 la procurările de produse alimentare pentru 2014.

Impactul acțiunilor întreprinse

- În urma instruirilor, reprezentanții IMM-urilor vor fi familiarizați cu cadrul legal, precum și vor primi cunoștințe practice referitoare la pregătirea ofertelor, pentru a putea prezenta la achizițiile publice, desfășurate de Agențiile de Dezvoltare Regională, oferte mai profesioniste și mai competitive.
- Agenția de Soluționare a Contestațiilor prevăzută în viitoare variantă a legii reprezintă un organ nou de specialitate al administrației publice, care va contribui la excluderea conflictului de interese ce poate să apară în activitatea Agenției Achiziții Publice.
- Modificările propuse la Regulamentul privind achizițiile publice de lucrări se referă la excluderea "obligativității" autorităților contractante de a încadra în componența grupurilor de lucru pentru achiziții reprezentanți ai Ministerului Finanțelor și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Se consideră că participarea AAP și a autorităților contractante în procesul de achiziții publice este suficientă, iar implicarea celor două ministere ar fi inoportună.
- În urma modificărilor operate la Codul Fiscal, autoritățile contractante vor trebuie să fie modificate contractele cu scopul reducerii costurilor, totodată, prețul fără TVA convenit în contract va rămâne nemodificat. Dacă operatorii economici vor alege să refuze ajustarea contractelor, atunci este permisă rezilierea contractelor la acele poziții la care s-a modificat cota TVA, fără aplicarea sancțiunilor.

Principalele probleme depistate

- Campaniile de informare organizate de către AAP în domeniul transparenței achizițiilor produselor alimentare trebuie să aibă o abordare mai exhaustivă și să includă procurările efectuate pentru necesitățile unităților armatei naționale, fie a spitalelor publice. Or, anume în cazul celor din urmă este vorba de contractări de sume semnificative făcute pe baza fondurilor publice.

■ Statistica

Evoluții trimestriale majore

În luna martie, Biroul Național de Statistică a elaborat proiectul de lege pentru modificare și completarea Legii nr. 90 din 26.04.2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, îmbunătățind calitativ și oferind un grad de claritate mai ridicat, precum și excludând unele incertitudini din cadrul legislației menționate.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Aplicarea acestui amendament va permite implementarea calitativă a legislației, conform standardelor internaționale și europene, în procesul de recensământ al populației și al locuințelor din anul curent. Acest fapt va asigura veridicitate datelor obținute în urma recensământului.

Principalele probleme depistate

- Lipsa sau nepublicarea unor indicatori importanți împiedică procesul de cercetare în domeniu, precum și comparabilitatea datelor pe plan internațional. Astfel, deși s-au făcut progrese semnificative în procesul de ajustare legislativă și metodologică la standardele ONU și UE, procesul dat necesită a fi urgentat, având o importanță majoră pentru cercetările și elaborarea politicilor publice calitative.

■ Controlul financiar și aspectele aferente

Evoluții trimestriale majore

Pe parcursul primului trimestru, Curtea de Conturi a examinat rapoartele finale de audit a procesului de deetatizare a proprietății publice și a activităților postprivatizare, a situației financiare ale Ministerului Tineretului și Sportului, progresele și perspectivele automatizării Registrului unic de licențiere, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, precum și raportul auditului performanței privind protecția și utilizarea durabilă a apelor din fluvii. În rezultatul auditelor întreprinse s-au depistat carențe, iregularități și disfuncționalități în instituțiile menționate, la rândul său propunând un set de măsuri de îmbunătățire a utilizării banilor publici.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Controlul din parte Curții de Conturi contribuie la depistarea utilizării frauduloase și ineficientă a banilor publici, contribuind la transparența utilizării resurselor financiare și controlului societății civile asupra gradului de înlăturare a carențelor depistate.

Principalele probleme depistate

- Caracterul sistematic și amploare deficiențelor depistate în cadrul instituțiilor publice, scot în evidență ineficiența implementării recomandărilor Curții de Conturi și nivelul jos de conformare din partea acestor instituții. Aceste procese subminează eforturile de eficientizare a sectorului public și de folosire optimă a banilor publici.

■ Politica industrială

Evoluții trimestriale majore

În primele trei luni ale anului curent, au fost întreprinse un șir de activități investiționale, instituționale și legislative în domeniul energetic al Republicii Moldova. Astfel, în februarie a fost aprobată de către Guvern legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, având ca scop diversificarea resurselor energetice primare pe termen mediu și stimulării inovațiilor în sectorul dat. Alt eveniment important, a fost luarea deciziei de către Comitetul Interministerial pentru Planificarea Strategică de a semna acordul de finanțare cu Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiența Energetică și Mediu (E5P), deschizând oportunități de finanțare în formă de granturi de circa 20 milioane de euro, precum și de asistență tehnică în sectoarele energetic și de mediu. Altă decizie a Comitetului menționat, a fost cea de accesare a unui împrumut suveran din partea BERD în sumă de 6,2 milioane de euro și unui grant din parte E5P în valoare de 3,5 milioane de euro, pentru realizarea unui vast program de modernizare a SA „CET-Nord”. De asemenea, la începutul anului Adunarea generală a acționarilor Termocom a votat contractul de fuziune a întreprinderii cu CET-1 și CET-2, conform prevederilor HG nr. 919 din 18 noiembrie 2013 și a Deciziei CMC nr. 9/53 din 18 Decembrie 2013 „Cu privire la reorganizarea unor întreprinderi din sectorul termoenergetic”, finalizare procesului de fuziune ducând la formare întreprinderii noi SA „Termoelectrica”.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Aprobarea Legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și semnarea acordului cu E5P vor contribui la diversificare resurselor energetice, reducerea intensității energetice, precum

și vor promova dezvoltarea tehnologică și inovațională din sector, garantând consumatorilor finali tarife echitabile la energia electrică.

- Modernizarea CET-Nord va contribui la optimizarea costurilor operaționale ale întreprinderii, vor fi diminuate semnificativ emisiile de CO₂, se va îmbunătăți calitatea serviciilor de alimentare cu energie termică și reluate serviciile de aprovizionare cu apă caldă în municipiul Bălți.
- Crearea întreprinderii noi Termoelectrica o să contribuie la creșterea eficienței energetice, precum și a amplificării asistenței tehnice și investiționale în sectorul termoelectric din capitală, procesul dat fiind susținut de suportul financiar al Băncii Mondiale.

Principalele probleme depistate

- Existența unor curențe structurale în sectorul energetic cum este corupția, netransparența decizională, limitarea concurenței și implicarea diferitor grupuri de interese în procesul de comerț cu resurse energetice generează riscuri majore în transpunerea efectivă a inițiativelor legislative din sector și maximizarea eficienței energetice. Acești factori o să submineze procesul de atingere a indicatorilor de eficiență în noua întreprindere Termoelectrica, compromițând procesul de atragere a asistenței externe.

■ Transport

Evoluțiile trimestriale majore

Pe parcursul primului trimestru, în domeniul transportului au fost înregistrate o serie de evoluții. Astfel, a fost instituit un grup de lucru care să stabilească cadrul legal pentru transportul internațional de colete neînsoțite. Prin aceasta se dorește introducerea unor servicii de transportare a coletelor mai sigure și de contracarare a acțiunilor frauduloase. Pe lângă MTID a fost instituit Consiliul tehnic în domeniul transporturilor rutiere, care va fi implicat în procesul de perfecționare a cadrului normativ în domeniul transporturilor rutiere, cât și în armonizarea acestuia cu legislația UE.

Mai mult decât atât, autoritățile împreună cu asociațiile patronale din transport au inițiat consultări privind licențierea activității de transport internațional de colete. Cu scopul sporirii siguranței traficului rutier, a fost aprobată o hotărâre de guvern (HG) privind introducerea plăcilor galbene de înmatriculare pentru transportul de călători. În altă ordine de idei, a fost aprobat Programul de repartizare a mijloacelor Fondului Rutier pentru anul 2014. În domeniul transportului feroviar, evidențiem sistarea temporară a circulației trenurilor renovate în România (uzina Remar, Pașcani), după producerea unui incendiu (martie) și inițierea unei anchete.

De asemenea, s-a constatat o realizare lentă a reformei în cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova”. Conducerea MTID a solicitat implementarea unui Plan dinamic de modernizare, care să includă reorganizarea întreprinderii și îmbunătățirea managementului intern.

Adițional, a fost semnat Memorandumul de cooperare în domeniul transporturilor și de promovare a proiectelor strategice de interes comun cu autoritățile de resort din România, fiind vizate construcția podurilor rutiere și modernizarea căii ferate.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Legislația în domeniul transportului internațional de colete neînsoțite urmează să asigure creșterea calității, siguranței și accesibilității serviciului de transportare a coletelor pe rutele internaționale.
- Acordarea licențelor pentru transportarea coletelor neînsoțite va oferi garanții legale operatorilor antrenați în acest gen de activitate economică. Totodată, aceasta va introduce o claritate privind

modalitatea de transportare a coletelor și obligațiunile operatorilor. Aceasta va facilita activitatea lor pe teritoriul UE și va încuraja apariția unor noi operatori în domeniu.

- Plăcile galbene obligatorii pentru transportul de călători urmează să responsabilizeze șoferii acestui tip de transport, dar și să atenționeze ceilalți participanți la trafic. Totodată, actul normativ prevede o verificare mai riguroasă a modului cum sunt respectate regulile de circulație. Printre efectele estimate se numără ameliorarea nivelului de siguranță la transportarea călătorilor, dar și îmbunătățirea calității serviciilor prestate de operatorii economici în acest domeniu. Noile reguli urmează să fie aplicate deja începând cu toamna anului curent.
- Pentru Fondul rutier au fost alocați 390 milioane de lei, accentul fiind pus pe repararea drumurilor din mediul rural. Potrivit autorităților, prioritate vor avea drumurile către școli și centre medicale.
- În vederea dinamizării reformării ÎS „Calea Ferată din Moldova”, conducerea MTID a dispus demisia directorului general al întreprinderii, Andrei Damașcan, pe motivul neexecutării în termen a sarcinilor și obiectivelor de modernizare.
- Memorandumul cu România confirmă stabilirea unui dialog strategic. În acest context, participarea părții românești la implementarea proiectelor din domeniul transportului ar putea facilita obținerea finanțării europene. Totodată, a fost pusă în discuție posibilitatea instruirii personalului navigant marin și a inginerilor aeronautici din Republica Moldova în instituțiile de învățământ din România.

Principalele probleme depistate

- Renovarea trenurilor a costat partea moldovenească 12 mil. euro, cu toate acestea, problemele identificate ridică întrebări vizavi de calitatea lucrărilor de modernizare, precum și de durabilitatea investiției făcute.
- Deși, autoritățile au stabilit drept obiectiv central repararea drumurilor din mediul rural, suma alocată pentru această destinație din Fondul rutier este mai mică (328,4 mil. lei) decât cea prevăzută pentru drumurile naționale (558,6 mil. lei). Atragem atenția că din totalul suprafeței drumurilor gestionabile din țară (9344 de km), circa 60% le alcătuiesc drumurile locale și aproximativ 40% cele naționale.
- Tergiversarea reformei în cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova” este determinată de lipsa de competență a fostei conduceri, dar și de probleme generate integritatea angajaților întreprinderii. Această problemă evidențiază deficiențe serioase legate de transparența în procesul de selectare a persoanelor cheie în administrarea întreprinderii de care depinde dezvoltarea întregului sector feroviar.

■ Societatea Informațională

Evoluții trimestriale majore

În perioada monitorizată, au fost înregistrate mai multe evoluții pozitive în domeniul respectiv. Prezentarea declarației pe venit și achitarea impozitului pe venit au devenit posibile și prin intermediul serviciului electronic “Declarația electronică”, conectată acum la sistemul informațional de plăți guvernamentale MPay. Totodată, a fost lansat serviciul “e - Factura”, care va permite eliberarea facturilor fiscale în regim online.

A fost decisă extinderea domeniilor de folosire a semnăturii electronice. În acest sens, a fost inițiată completarea Regulamentului cu privire la modul de îndeplinire a actelor notariale și de completare a registrelor notariale, dar și a altor acte relevante. De asemenea, poate fi menționată majorarea numărului de solicitări remise de agenții economici în regim online cu scopul perfectării, reperfectării și extinderii licenței de activitate. Astfel, în martie curent, din cele 606 solicitări parvenite la Camera de Licențiere din partea agenților economici, 378 solicitări au fost remise în regim online.

Tot în această perioadă, au fost lansate consultări publice pe marginea Proiectului HG cu privire la pilotarea Platformei de Interoperabilitate. Aceasta se referă la capacitatea sistemelor și a instituțiilor de a conlucra cu

scopul de a face schimb și reutiliza date. Totodată, spre consultare publică a fost propus Proiectul HG cu privire la serviciul electronic guvernamental de semnătură digitală (MSign).

Funcționarii publici au obținut posibilitatea să însușească utilizarea Enterprise Content Management Platform (ECMP). Instruiri în acest sens, au fost inițiate de către Centrul de Governare Electronică. A fost lansată o versiune mai accesibilă și eficientă a portalului www.date.gov.md, care este conectată la platforma tehnologică deschisă CKAN, utilizată pe larg în alte țări în cadrul inițiativei de deschidere a datelor.

Centrul de Governare Electronică a prezentat rezultatele sondajului “Percepția, asimilarea și susținerea, de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova”, pentru anul 2013. Sondajul denotă o creștere cu 12% a gradului de deschidere a cetățenilor pentru utilizarea e-serviciilor (de la 57% în 2012 până la 65% în 2013). De asemenea, s-a mărit ponderea gospodăriilor aflate în posesia unui computer, de la 58% în 2012 până la 64%. O evoluție pozitivă s-a observat și în cazul conexiunii la internet (62%) - cu circa 9% mai mult față de anul 2012.

Pentru anul 2014, Agenda e-transformare a Guvernului, prezentată în primul trimestru, cuprinde mai multe obiective: e-factura fiscală (lansată în februarie 2014), registrul electronic al controalelor de stat (martie 2014), e-autorizații de transport (iulie 2014), e-autorizații de folosință a apei (iulie 2014), serviciul de vămuire electronică (aflat în faza de pilotare). Totodată, în domeniul siguranței alimentelor este preconizată lansarea e-ANSA cu privire la managementul activității de supraveghere import-export în contextul asigurării cerințelor sanitare și fitosanitare. De asemenea, în Agendă este inclusă: crearea unui sistem informațional pentru înregistrarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a imobilului; e-achiziții publice; precum și, crearea sistemului informațional „e-Autorizații de desfășurare a activității de comerț în baza ghișeului unic”.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Serviciul „e-Factura” facilitează procesul de raportare pentru agenții economici, care pot să-l folosească pentru a emite și expedia facturile fiscale fără a se deplasa la sediul Serviciului Fiscal de Stat.
- Semnătura digitală pe actele notariale va facilita obținerea informațiilor de tip notarial, totodată reducând din costuri și ocolind dificultățile legate de procedurile birocratice.
- Serviciul guvernamental de semnătură digitală (MSign) este un mecanism integrator, securizat și flexibil de aplicare și verificare a autenticității semnăturii digitale de către utilizatori.
- Implementarea platformei de interoperabilitate prevede cooperarea eficientă între autoritățile administrației publice, instituțiile publice, întreprinderile de stat. Conectarea sistemelor informaționale la Platforma de Interoperabilitate se va efectua în câteva etape, cu scopul atenuării riscurilor apărute în procesul de integrare.
- Odată aplicată Platforma ECMP va permite digitizarea și elaborarea sistemelor informatice (e-serviciilor) de tip registre, autorizări și programări on-line, conform principiilor de interoperabilitate, flexibilitate, extensibilitate și configurabilitate.
- Noul portal www.date.gov.md oferă instituțiilor publice posibilitatea de a publica datele brute direct din sistemele lor informaționale (prin API), fiind urmărită sporirea accesului cetățenilor la informațiile cu caracter public.

Principalele probleme depistate

- Sondajul “Percepția, asimilarea și susținerea, de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova” a scos în evidență o creștere mică a numărului cetățenilor care solicită servicii publice online de la APC (de la 5% în 2012 la 7% în 2013). Una din cauzele acestei popularități scăzute poate fi familiarizarea redusă a populației cu beneficiile serviciilor publice electronice. De asemenea, aceasta se poate datora și opunerii la folosirea instrumentelor moderne de interacționare cu autoritățile publice.

- Potrivit evaluării Planului de Acțiuni pentru o Guvernare Deschisă 2012–2013 (PAGD), realizată de ADEPT, nivelul de implementare a documentului dat este de circa 53%.⁸ Raportul de evaluare subliniază faptul că îndeplinirea parțială a Planului de acțiuni este determinată de insuficiența mecanismelor de monitorizare și control a realizării acțiunilor planificate, lipsa de resurse umane pregătite în ministere, dar și de conștientizarea insuficientă a importanței inițiativei de consolidare a guvernării deschise.

■ Sănătatea publică

Evoluții trimestriale majore

Printre principalele evoluții în sectorul sănătății publice trebuie de menționat aprobarea de către Guvern a Programului național de prevenire și control al bolilor cardiovasculare pentru anii 2014-2020, având scopul principal majorarea duratei vieții și reducerea mortalității cardiovasculare cu 10% până în anul 2020, maladiile date fiind principala sursă a mortalității în 56% din total decese înregistrate în ultimii zece ani. Pentru eficientizarea procesului de recepționare, prelucrare și eliberare a actelor permise persoanelor fizice și juridice, care doresc să practice activități de întreprinzător în domeniul medicamentului, a fost elaborat proiectul HG „Privind organizarea și funcționarea Ghișeului unic pentru eliberarea actelor permise în domeniul medicamentului”. În aceeași perioadă, Ministerul Sănătății a inițiat un dialog public cu operatorii pieței farmaceutice, pentru a revizui cadrul legislativ din domeniu și a aproba Regulamentul cu privire la modul de aprobare și înregistrare a prețurilor de producător la medicamente.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Implementarea măsurilor din Programului național de prevenire și control al bolilor cardiovasculare va contribui la dezvoltarea capacităților de reabilitare și profilaxie secundară cardiovasculară în instituțiile medicale, informarea și consultarea pacienților privind riscurile bolilor menționate, dezvoltarea unui sistem de monitorizare la distanță a pacienților, în primul rând a pacienților din zonele rurale.
- Implementarea „Ghișeului unic”, precum și stabilirea dialogului cu operatorii pieței farmaceutice, măbind competiția pe această piață, va duce la deregularea și demonopolizare sectorului dat. Rezultatul final va fi micșorarea prețurilor la medicamente și lărgirea asortimentului acestora pe piața locală, având un impact pozitiv pentru consumatorii finali.

Principalele probleme depistate

- Discrepanța crescândă între mediul rural și cel urban crează riscuri de neîndeplinire a obiectivelor Programului contra bolilor cardiovasculare. Eforturile de modernizare a infrastructurii și calității de sănătate publică întreprinse în ultima perioadă necesită de a fi continuate, un efort adițional fiind îndreptat asupra eficienței cheltuielilor banilor publici și combaterii corupției din sistemul dat.
- Piața farmaceutică, în ciuda măsurilor luate, rămâne une monopolizată și supraregulată, ducând la majorări excesive de prețuri, lipsa unor medicamente esențiale pe piața locală și la corupție cronică în instituțiile responsabile de reglementarea sectorului.

⁸ ADEPT, Guvernarea semi-deschisă: Nivelul de realizare a Planului de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2012-2013, <http://www.e-democracy.md/activities/pagd-2012-2013/>